

evant van zuiver
aanwijst, is daar-
mogelijk, te ver-
hetwelk voor de
conomisch leven
het Duitsche en
zend onderschei-
lap van Gemein-
in dat te spoedig
evenspraktijk op-
loot, terugges-
ter te overwegen.

n richting. Mocht
st zij dien kant
L. C. V. schijnt
sluitsteen voor
nappelijke Kamer-
gen geen enkel
wat zij tot op
doordachte rege-
beklijft en opge-
astijn van een
isch stelsel, dat
renaanwezig is.
en recht en orde
hen, geleid door
naast bereikbare
te toekomst van
en van den nie-
geven die over

nder te zeggen.
K. D.

essimisme.

er weinig op
vergiszen; wat
n is de ziele-

oordeeling van
en discipel hij

en wij denken
n Heere Jezus,
e tusschen de

rmte opsparen

d.i. gedach-
into tegenhou-
frequens-stroo-
eschelijn New-
doch worden
gels, 800 K.M.
is de vervaar-
in vier weken
eding met een
n worden, en
n, doch zich

dingen, waar-
publiek worden
rin verdiepen,
niet om, dat
ert te krijgen,
t, dat hij van
identen" geen
ze plannetjes
pareeren kan,
leert. En nog
tsen en Frans
ad het zware
heeft, anders
erland de rol
is begraven,
taal van het
ar het naakt

Ik heb, geloof
van de pleizie-
eenmaal een
toet zijn eigen
n in elk geval
te doen met
melde dingen
wetscher dan
uist voor de
ika een boek
waarin deze
noodig heeft
ellen, dat er

nderdaad,
ische looch-
en wij 't niet.
en staan. En
geloof, heeft
n het snoode

perje spelen.

SCHILDER.

ma Co., Grand

leer en den persoon van den Farizeër, zeggende:
Doet naar hun woorden en niet naar hun werken.

De ervaring bewijst, dat iemand drager en ver-
kondiger kan zijn van een leer, die buiten zijn
hart en persoonlijkheid omgaat.

Ook in de filosofie.

Maar er is een groot verschil tusschen het
drager en schepper zijn van een leer.

Een „nieuwe" wereldbeschouwing vindt men niet
ergens als een goudmijn. Ze groeit uit de ziel
van den mensch als een vrucht uit den boom,
of (om Schopenhauer's eigen beeld te gebruiken)
als een kind uit den moederschoot, en daarom is
zulk een filosofie ook, in zekeren zin, het uitge-
drukte beeld van zijn persoonlijkheid.

En wat was nu hier het orgineel van den afdruck?

•••

Arthur Schopenhauer was van Hollandschen
bloede. Hij stamt uit een voornamelijk koopmansfa-
milie, die in de 18de eeuw van Holland naar Dantzig
verhuisde. Door zijn afkomst was hij eenigszins
erfelijk belast in de richting van melancholie en
waanzin. Zijn grootmoeder en twee van zijn ooms
waren krankzinnig, en zijn vader heeft zich in
een vlaag van zwaarmoedigheid verdrongen.

Arthur had van jongsaf een dispositie (aanleg)
voor melancholische waangedachten. Hij zag alom
gevaaren, was menschen-schuw, stopte voor-
werpen van waarde diep weg, uit angst, dat
ze zouden gestolen worden. Hij durfde zich niet
door een vreemde te laten scheren; dronk op reis
uit een leeren beker, uit vrees voor besmetting,
en wilde nooit op een bovenhuis slapen, gedach-
tig aan brandgevaar.

Aan hem schijnt bewaarheid de onderstelling
(door Schopenhauer zelf uitgedacht), dat een kind
van zijn vader erfte den wil en van zijn moeder
het verstand.

Van zijn vader had hij het ongebreidelde, onstui-
mige, soms woeste, willen; van zijn moeder, Jo-
hanna Trostener (een levensdorstige, vroolijke, fan-
tasierijke, vrouw), de visioinaire helderheid van
gedachten en de geestigheid.

In 1788 werd Arthur geboren. Op een Vrijdag,
hetgeen de filosoof altijd als een kwaad teeken
heeft beschouwd.

Zijn vader zond hem al vroeg, voor zijn opvoe-
ding, naar Frankfurt, waar toentertijd de revolu-
tioneerstormen reeds begonnen te waaien. Hij was er
tegen, dat zijn zoon een wetenschappelijke loop-
baan zou kiezen, en, om hem van het studie-ideaal
los te maken, nam hij het ventje (15 jaar oud)
mee op een reis door Europa.

Arthur werd in Zwitserland gebreed door de
geheimzinnige majesteit der natuur. Ontroerd stond
hij aan den voet van den Mont-Blanc, die hem
later het beeld zou zijn van het genie, dat door
het „waarheidslicht" wordt ontsluit.

Ook onderging hij op deze reis de ontroering
van het „wereldlijden". In Toulon zag hij 6000
galeihoeven, en dit schouwspel gaf zijn ziel een
schok tot pessimistisch nadenken.

Teruggekeerd van zijn tocht, zou de opleiding
tot koopman beginnen. Maar niet lang zetelde de
vroegrijpe jongeling op de kantoorkruk. Zijn vader
stierf den tragischen dood door zelfmoord, en de

moeder verhuisde naar Weimar, waar Goethe's
zoon in het zenith straalt. Arthur bedelde zóólang
tot zijn moeder hem eindelijk vrijheid tot studie
gaf. Het werd hoog tijd, dat hij uit zijn omgeving
vrij kwam, want hij gaf zich dusdanig aan uit-
spattingen over, dat zijn gezondheid begon te
kwijnen.

De studiegang bracht een openbaring.

Wel werd Arthur (kenmerkend voor zijn karak-
ter), wegens bijtende spotliedjes op de leeraren,
van het gymnasium te Gotha weggejaagd, maar
in het leeren maakte hij schitterende vorderingen.
In de helft van den geraamdenn tijd volbracht hij
de gymnasiale studie. Op 21-jarigen leeftijd werd
hij student in Göttingen. Hij was toen reeds een
„overtuigde" pessimist.

„Het leven is een mislijk ding", zei hij, „ik
zal het mijne besteden, om er over na te denken."

Wonderlijk veelzijdig ontplooidde zich zijn talent.
Hij drong diep door in de klassieke talen, stu-
deerde scheikunde, sterrenkunde, zielkunde. Plato
en Kant leidden hem in in de school der wijs-
begeerte.

Hij koos beslist voor het laatste vak.

In 1813 (dus 25 jaar oud) promoveerde hij in
Jena, met een proefschrift, waarin hij reeds de
grondlijnen gaf van zijn stelsel.

In Weimar, bij zijn moeder inwonende, ontmoet
de jonge filosofische doctor den beroemden Goethe.
Goethe merkt in hem op „scherpzinnige eigen-
zinnigheid" en oordeelt treffend: „Ik vind hem
geistreich, voorts wil ik liever over hem zwijgen".

Schopenhauer's oordeel over Goethe was enkel
room. Hij komt zóó in vervoering, dat hij aan
het slot van een brief de schandelijk profane
woorden schreef: „Goethe's naam zij geprezen in
eeuwigheid".

Met zijn moeder maakte de „scherpzinnige eigen-
zinnige" in tragisch conflict. Eerlijkheid gebiedt
om te zeggen, dat de schuld niet bij den zoon
alleen lag.

Arthur maakte zijn moeder het leven zwaar door
zijn criticasterij en bezorgde haar meermalen door
zijn wangedrag slapeloze nachten, maar het was
er dan ook soms een „moeder" naar! Zelfzuchtig
van karakter, behaagziek, leefde ze als een „vroolijk
weeuwte" boven haar stand en koesterde zich
in haar roem als romanschrijfster. Toen Arthur
haar zijn dissertatie bracht, werd ze jaloersch op
zijn geleerdheid en gaf hem het tergend bescheid:
„Dit papier is goed voor de kruidenierswinkel",
waarop de zoon antwoordde: „Men zal mijn boe-
ken nog lezen als de uwe op den rommelzolder
niet meer te vinden zijn".

Van nu af leefde de filosoof op-zichzelf. Hij
verliet zijn moeder en zuster (Adèle), om ze nooit
weer te zien.

In Dresden, waar hij van 1814—1818 in een
vriendenkringetje (dat hem den karakteristieken
bijnaam Jupiter tonans, d.i. de donderende Ju-
piter, gaf), betrekkelijk genoeglijke jaren doorbracht,
ontstond zijn hoofdwerk: „De wereld als wil en
voorstelling".

„Dit werk", zegt hij zelf, „is de vrucht van mijn
leven; ik geloof niet, dat ik ooit iets beters tot
stand zal brengen". En dan citeert hij een uit-
spraak van Helvetius, die m.i. een treffende waar-

standpunt is onhoudbaar. Het vermoordt ons waar-
heidsgevoel. Men moet kiezen of deelen. Men moet
voortuit naar het modernisme en scepticisme of
terug naar den ouden Bijbel".

Nader toonde de redacteur van De Heraut
voorts nog aan, dat de jongere ethischen formeel
over de Schrift bijna evenzoo dachten als de mo-
dernen. Let wel, over de Openbaring denken
ze anders. En niemand mocht het Openbarings-
begrip der jongere ethischen op één lijn stellen
met dat der modernen. Zij erkennen wel degelijk
de indaling en inwerking Gods als factor in de
Openbaring. De Schriftkwestie echter, die thans
tusschen de gereformeerden en de jongere ethi-
schen aan de orde was, raakte niet de Openbaring,
maar de inspiratie en conservatie van het Heilig
Boek. Het punt waarop de jongere ethischen ons
keer op keer zoo bitter grieven en de gemeente
des levenden Gods zoo smartelijk bedroeven, raakt
niet de Openbaring, maar de Schrift. Met een
voorbeeld ontleend aan wat de ethische theologen
omtrent het boek van den profeet Daniël zeggen,
wordt dan aangevoerd, dat men den Christus in
het aangezicht weersprekt, en dus Zijn heilige
goddelijke persoonlijkheid volstrekt niet ongedeed
laat (nr 184).

Na het zomerreces komt De Heraut op het
geschil terug, terloops de dissertatie van den jon-
gen Gunning over de toerekening der zonde be-
sprekende, die de edeler zielen in de gemeente
deed schreien bij de pijnlijke ontdekking van wat
ook weer onder dien geliefden naam de eerstelingen
van den oogst bij het tweede geslacht bleek (nr 193).

Het verleidelijke van de ethische dwaling wordt
dan aangevoerd in Origenes, de man, bij wien
het eerst de ethische dwaling gestalte aannam.
Hij was een christenheid om mee te dweepen,
en al de ernst en al de geestelijke veerkracht der
oudste kerk is noodig geweest om tegen zulk een
„vroom Christen", zulk een „lief kind Gods", en
zulk een „leederen broeder" niet alleen openlijk

heid bevat: „In den mensch worden tot aan zijn
30ste, hoogstens tot zijn 35ste, alle gedachten op-
gewekt, die hij in staat is voort te brengen. Al
wat hij later leverl is steeds slechts ontwikkeling
van het voorafgaande".

Voor Schopenhauer is dit de werkelijkheid ge-
weest. In het genoemde hoofdwerk, dat hij vóór
zijn 30ste jaar schreef, geeft hij zijn filosofie, in
zelfstandigheid compleet!

Nu volgde een zwerftocht door Italië. In Venetië
had de pessimist een liefdesavontuur, niet het eerste
en ook niet het laatste! Maar, hoewel onstuimig
verliefd, brak hij de betrekking af, omdat hij de
mededinging vreesde van... Byron, die daar in
Venetië (ook al in strijd met zijn pessimisme) een
dolzinnig en losbandig leven leidde.

Twee jaar later vestigt Schopenhauer zich in
Berlijn als privaatscholar aan de universiteit. Het
was een broodkwestie. Financiële nood dreef hem.

Zijn professoraat was een tragische mislukking.
De colleges konden, wegens gebrek aan deelne-
mers, niet doorgaan.

Omtrent de oorzaak van deze schipbrouk heeft
men allerlei vermoedens geopperd. Het meest waar-
schijnlijk is wel, dat Schopenhauer zijn colleges
hield op dezelfde uren als zijn (latere) aartsvijand
Hegel, bij wien het storm liep. Meegewerkt heeft
echter ook het feit, dat hij alleen zijn eigen systeem
wilde voordragen en de tijd voor dit pessimisme
nog niet rijp was.

B. W.

LITERATUUR EN KUNST.

Afrikaansche Letterkunde.

In m'n vorig artikel besprak ik een boek, dat
studeerenden jongemenschen een wegwijzer wil zijn
in een bepaald genre van onze literatuur, het werk
van Da Costa.

Thans vraagt een andere bloemlezing onze aan-
dacht, ook bedoeld om inzicht te geven en be-
langstelling te wekken in een gedeelte van de
literatuur, en ook vooral voor studeerenden ge-
schreven, — maar dan bestrijdend een geheel terrein
van literaire productie, het Afrikaansch, — het „Let-
terkundige Leesboek, samengesteld met medewer-
king van Dr T. H. le Roux, deur A. K. Bot en
M. S. B. Kritzinger".

Een enkel woord moge ter introductie van dit
zeer interessante geschrift dienen.

Met het Vlaamsch behoort het Afrikaansch tot
wat we noemen het „Groot-Nederlandsch". Groot-
Nederlandsche literatuur is dan die literatuur, ge-
schreven in het Nederlandsch of een uit het Neder-
landsch gegroeide volkstal, buiten het Neder-
landsch-staatskundig gebied. Onze mooie, krachtige
taal is over de hiele wereld verspreid,
omdat overal zich Nederlanders gevestigd
hebben. En de invloed van dat Nederlandsch is
ook nog overal merkbaar, in aardrijkskundige na-
men, in Amerikaansche spreektaaltermen o.d. Maar

1) Uitgave J. L. van Schaik, Pretoria.

te durven optreden, maar zijn leer ten slotte als
dwaalleer te doen verwerpen (nr 194).

De dwalenden nu moet men trachten terecht
te brengen. Dit geldt tegenover de ethische ge-
meenteleden (nr 195). Maar tegen de ethische
gidsen, die de gemeente van de waarheid afvoe-
ren, moet met luider stem worden gewaarschuwd
(nr 196). En dat te luider, omdat deze ethische
leeraars op den kansel zich zoover mogelijk naar
de gemeente over buigen. In geschriften treden
ze dan ook anders op dan op den kansel. Dit gaat bij
hen zóóver, dat b.v. jongere theologen, die en het
Scheppingsverhaal, en het verhaal van den zon-
deval en zooveel meer, volstrekt niet als een ver-
haal van werkelijk gebeurde feiten, noch
ook als ingegeven, maar eenvoudig als letter-
kundig product van „vrome verzinners onder ho-
gere invloeden" beschouwen, toch volstrekt niet
aarzelen om op den predikstoel van „de Heilige
Schrift" als „Gods Woord" te spreken. Zoo
wil men voor de gemeente zijn Schriftkritiek ver-
borgen houden.

Het is dezelfde eisch, dien de Arminianen in
1611 en later aan de Gereformeerden stelden. „Al
dit waren punten voor de godgeleerden om in
hun samenkomsten te verhandelen, en niet geschikt
voor de groote schare". Maar onze vadersen an-
woordden destijds aan de Arminianen wat wij thans
aan de Ethischen ten bescheid gaven: „Dat deze
pointen en dispuuten geenszins afgetrokken be-
toogen, maar wel deugdelijk de Waarheid Gods aan-
gingen, en dat de gemeente Christi, wel verre van
daar buiten te staan, veelmeer de hoofdpartij in het
geding was, die men, naar recht en billijkheden,
niet wel konde passeeren" (nr 197).

Dit alles nu, wat voorafging aan het uitspreken
van Dr Kuyper's oratie, maakt ons begrijpelijk,
waarom de titel luidde: De hedendaagsche Schrift-
kritiek in hare bedenkelijke strekking voor de Ge-
meente des levenden Gods.

KUYPER-BIBLIOGRAFIE.

door

J. C. RULLMANN.

LXXXVI.

Dr Kuyper schreef, in zijn ziel overtuigd te
zijn, dat de ethische godgeleerden zich vooralsnog
voor God er van bewust waren eerlijk te staan;
maar hij was even vast overtuigd, dat objectief hun
standpunt niet meer overeen kwam met hun op-
treden in de gemeente. Wie b.v. dacht over de
Schrift, zooals Dr De Visser en andere leerlingen
van Dr Valeton Jr. was z.i. objectief niet eerlijk,
als hij des Zondags optrad voor de gemeente.
Onwetende misleiden ze dan de gemeente, even
onwetend als b.v. te zijner tijd Arminius onder de
belijdeniswoorden onderschoof, wat nu een ieder,
ook onder de Remonstranten, inzielt en toestemt,
dat niet in de belijdenis stond. Dr Kuyper was
er dan ook zeker van, dat, eer we een halve eeuw
verder waren, de geesteskinderen der ethische rich-
ting zouden inzien en erkennen, hoe de jongere
ethischen, hoezeer ook volkomen te goeder trouw,
toch zichzelf even hard als de gemeente mis-
leidden, zoo dikwijls ze voorgaven, ondanks hun
critiek op de Schrift, nochtans den Christus
naar de Schriften als hun Heer te belijden.
Zonder zweem of schijn van anzeling beriep
Dr Kuyper zich ten deze op de komende uitspraak
der historie (nr 183).

En de historie heeft reeds uitspraak gedaan,
nog eer men een halve eeuw verder was. Reeds
in 1898 vroeg Ds Hulsman: „'s Zondagsmorgens
hebben wij geen critiek en kennen wij geen critiek.
En hoe kunnen wij dan in onze studiekamer op
den duur deze critiek verdedigen, waarvan de ge-
meente niet mag hooren, omdat, naar het luidt,
de critische quaestie voor de meesten ontijdig is.
Is dit eerlijk? Is dit geoorloofd? Wordt zoodoende
de gemeente niet bedrogen?... Inderdaad dit